

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/63/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8111204247
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 09. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8111204247.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a členov senátu JUDr. Anny Ilčinovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci žalobcu: Orange Slovensko, a. s., so sídlom v Bratislave, Prievozská 6/A, IČO: 35 697 270 proti žalovanému: O. C., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y. XXX v konaní o zaplatenie 848,63 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 26. 03. 2012, č. k. 13C 135/2011-52 takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené.

Náhradu trov odvolacieho konania žalovanému nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 184,75 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 184,75 Eur od 2. 10. 2009 do zaplatenia, to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že zmluvná podmienka dojednaná v bode 2.5 dodatku k zmluve o pripojení - číslo zmluvy A4201682 zo dňa 8. 1. 2009 podľa ktorej "V prípade porušenia niektorej z povinností Účastníka uvedenej v bode 2.3 alebo 2.4 tohto článku (najmä ale nielen nezaplatenie splatnej ceny za Služby, nedodržanie záväzku uvedeného v bode 2.2 tohto článku, jednostranné ukončenie platnosti Zmluvy alebo tohto Dodatku pred uplynutím doby viazanosti, vykonanie úkonu smerujúceho k ukončeniu platnosti tohto Dodatku pred uplynutím doby viazanosti bez ohľadu na skutočnosť, či naozaj dôjde k ukončeniu jeho platnosti) je Účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu vo výške 663,88 Eur (20 000 Sk). Právo na zmluvnú pokutu podľa tohto bodu vznikne Podniku samotným porušením povinnosti Účastníka, a to v okamihu porušenia povinnosti Účastníkom, pričom toto právo nie je podmienené vykonaním žiadneho úkonu zo strany Podniku (napr. odstúpením od Zmluvy alebo prerušením či obmedzením poskytovania Služieb v prípade porušenia povinnosti podľa bodu 2.3 písmena c) tohto článku). Účastník je zároveň povinný uhradiť Podniku náhradu škody, ktorej výška presahuje výšku dohodnutej zmluvnej pokuty. Zmluvnú pokutu podľa tohto článku bude Účastník povinný zaplatiť Podniku bez ohľadu na dĺžku doby, ktorá mu ešte zostávala do uplynutia doby viazanosti. Zmluvná pokuta je splatná v lehote uvedenej vo výzve na jej zaplatenie, inak v lehote 14 dní odo dňa doručenia výzvy Podniku Účastníkovi." je neplatná z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky. O trovách konania rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Rozhodnutie odôvodnil zistením, že žalobca poskytuje ako operátor služby v oblasti elektronických komunikácií. Dňa 08. 01. 2009 účastníci konania uzatvorili zmluvu č. A4201682 s programom „Paušál Deň“ s kúpou mobilného telefónu Nokia N95 za zľavnenú kúpnu cenu 0,03 Eur so záväzkom žalovaného zotrvať v zmluvnom vzťahu 24 mesiacov a platiť paušálne mesačne prinajmenšom 19,71 Eur. Účastníci

dohodli aj zmluvnú pokutu 663,88 Eur, okrem iného aj za nezaplatenie splatnej ceny služby bez ohľadu na dĺžku doby do uplynutia doby viazanosti. Žalovaný nezaplatil cenu poskytnutých služieb za obdobie od 21. 05. 2009 do 22. 07. 2009 vo výške 184,75 Eur a za to podľa zmluvných podmienok žalobca uplatnil zmluvnú pokutu vo výške 663,88 Eur. V predmetnom konaní žalobca teda uplatňuje cenu služby vo výške 184,75 Eur a zmluvnú pokutu vo výške 663,88 Eur. Na takto zistený skutkový stav súd prvého stupňa právne aplikoval ust. § 53 ods. 1, 4 písm. k) a ods. 5 Občianskeho zákonníka a uzavrel, že aj keď žalobca výslovne neoznačil zmluvu podľa toho, aký typ podľa Občianskeho zákonníka reprezentuje, časť zmluvy o pripojení týkajúca sa kúpy telefónu predstavuje kúpnu zmluvu, ktorá je zároveň viazanou zmluvou k zmluve o pripojení. Za relevantnú treba považovať skutočnosť, že zmluva má zohľadňovať zľavnenú cenu mobilného telefónu a v prípade predčasného ukončenia garantovať návratnosť prostriedkov investovaných do zľavy pri odpredaji telefónu. Zmluvná pokuta má však aj iný, a to nežiaduci rozmer a neprímerane ukracuje spotrebiteľa. Žalobca ponúka svoje služby spotrebiteľom prostredníctvom štandardných zmlúv, ktoré má vopred pripravené a v ktorých spotrebiteľia zmluvné podmienky nemôžu ovplyvniť. To platí aj pre zmluvnú pokutu, ktorú žalobca žiada od spotrebiteľov zaplatiť vždy v nezmenenej výške bez ohľadu na to, aký čas zostáva do konca doby viazanosti a k akému porušeniu zmluvy došlo. Teda reálne môže nastať situácia, že spotrebiteľ zaplatí 23 paušálnych mesačných poplatkov, zostáva mu iba jeden poplatok a pre jeho nezaplatenie uplatní žalobca rovnakú zmluvnú pokutu ako v prípade omeškania sa spotrebiteľa už hneď na úvod 2-ročného zmluvného vzťahu. Žalovaný v prejednávanej veci porušil zmluvu v prvom roku zmluvného vzťahu, a teda sa môže javiť, že v jeho prípade obavy z poškodzovania spotrebiteľa nie sú namieste. Súdna kontrola v štandardných zmluvách je však postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom Smernice, ak by sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že problémová zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa a nie je rozhodujúca vôľa zmluvných strán. Zároveň uviedol, že len čiastočné zneplatnenie zmluvnej pokuty by nieslo riziko, že žalobcu by neodradilo takéto opatrenie, pretože v prípade súdnej kontroly by bola len sporadicky zmluvná pokuta zmoderovaná a naďalej by sa neprímerane regulovali vzťahy neurčitého počtu spotrebiteľov. Preto aj tento význam dáva oprávnenie súdu podľa ust. § 153 ods. 3, 4 O. s. p., ktoré umožňuje súdu aj bez návrhu rozhodnúť o neplatnosti zmluvnej podmienky v štandardnej formulovanej zmluve. Opatrenia proti nečestným klauzulám musia byť efektívne a odradzujúce. Súd preto podľa ust. § 153 ods. 4 O. s. p. uviedol vo výroku rozsudku neprijateľnú zmluvnú podmienku, pretože z dôvodu neprijateľnosti tejto podmienky nepriznal žalobcovi plnenie. Z neplatnej zmluvnej pokuty nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanému povinnosť plniť. Preto súd žalobu o plnenie zo zmluvnej pokuty zamietol.

Proti tomuto rozsudku, a to proti výroku, ktorým súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a proti výroku, ktorým súd určil zmluvnú podmienku dojednanú v bode 2.5 Dodatku k zmluve o pripojení za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti, a proti výroku o trovách konania, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Má za to, že názor súdu prvého stupňa týkajúci sa uplatneného nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty je nesprávny. Bolo potrebné vec posúdiť s ohľadom na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy a dodatku v čase ich uzatvárania. Povinnosťou súdu bolo skúmať naplnenie znakov definície neprijateľnej podmienky, a to či nebola podmienka dojednaná individuálne, a či ňou bola zároveň spôsobená značná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa vzhľadom na všetky okolnosti. Sankcia za nedodržanie riadneho plnenia si povinnosti bola v danom prípade vyvážená výhodami, ktoré žalovaný pri uzatváraní dodatku získal. O uzatvorenie dodatku požiadal žalovaný s úmyslom získať za výhodnú cenu mobilný telefón a ďalšie zvýhodnenia v cenách za služby, ktoré ponúka žalobca. Dojednanie zmluvnej pokuty ako tzv. zabezpečovacieho inštitútu v zmluvných vzťahoch je úplne v súlade s platným právnym poriadkom Slovenskej republiky. Žalobca jasne, zrozumiteľne uviedol, že hneď pri uzatvorení dodatku poskytol žalovanému ako účastníkovi telekomunikačnej služby zvýhodnenie spočívajúce v poskytnutí zľavy z hodnoty mobilného telefónu. K argumentácii súdu prvého stupňa, že zmluvná pokuta nijako nezohľadňuje, kedy došlo k porušeniu zmluvnej povinnosti, poukázal na skutočnosť, že zmluvná pokuta plní funkciu paušalizovanej náhrady škody, čo znamená, že bez ohľadu na výšku spôsobenej škody uplatnenie zmluvnej pokuty je dôvodné bez potreby zisťovania alebo odôvodňovania spôsobenej škody. Dojednanie zmluvnej pokuty a jej výšky nemohlo spôsobiť nerovnováhu medzi účastníkmi zmluvného vzťahu. Dôvodom uzatvorenia dodatku bola pre žalovaného možnosť získať za výhodnú cenu mobilný telefón, za ktorý by v prípade kúpy v rámci maloobchodných cien, musel žalovaný zaplatiť omnoho vyššiu cenu. Zároveň mohol získať ďalšie zvýhodnenia v cenách za telekomunikačné služby, a to za jednej podmienky, že v rámci dohodnutej

viazanosti bude využívať služby dohodnuté v zmluve o pripojení poskytované žalobcom a za tieto služby bude riadne a včas uhrádzať cenu. Žalobca pre využívanie týchto výhod požadoval, aby žalovaný zotrval v zmluvnom vzťahu po dohodnutú dobu a po túto využíval jeho služby a platil za ne cenu. Výška zmluvnej pokuty pritom závisela od poskytnutých výhod. Súd sa nezaoberal skutočnosťou, že mobilný telefón si mohol žalovaný kúpiť za riadnu maloobchodnú cenu bez hrozby sankcie za nedodržanie riadneho plnenia svojich povinností počas doby viazanosti, resp. ak nechcel byť viazaný hrozbou sankcie v tejto výške, mohol si vybrať lacnejší mobilný telefón za symbolickú cenu, s ktorým by bola spojená zmluvná pokuta v nižšej sume. Možnosť výberu naznačujú tabuľkovo zvýraznené podmienky v dodatku. Zvýraznenie podmienok nasvedčuje tomu, že zmluvné podmienky boli jasne zvýraznené a žalovaný si ich bol vedomý pri podpise, a preto nemožno pochybovať, že nebola narušená požiadavka dôvery na škodu spotrebiteľa. Nie je možné pripustiť, že je správne využiť poskytnuté výhody a následne zmluvu nedodržiavať, neplniť si zmluvné povinnosti a odobrať porušovanie zmluvných záväzkov. Súd prvého stupňa svojím rozhodnutím v časti, v ktorej zamietol nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty rozhodol v rozpore so zmluvným dojednaním a zákonom, keď priznal ochranu porušovaniu zmluvných záväzkov. Žalobca žalovanému riadne plnil, poskytol mu mobilný telefón, SIM kartu a poskytol telekomunikačné služby. Žalovaný prevzal mobilný telefón, SIM kartu, využíval poskytované služby, ale svoje zmluvné povinnosti si neplnil, nezaplatil žalobcovi faktúry za poskytnuté služby už za zúčtovacie obdobie od 21. 05. do 22. 07. 2009. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej časti tak, že zruší výrok o neplatnosti zmluvnej podmienky a zaviazá žalovaného na zaplatenie sumy 663,88 Eur s prísl. a prizná žalobcovi náhradu trov konania.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

Odvolací súd preskúmal rozsudok okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené v zmysle zásad vyplývajúcich v ust. § 212 O. s. p. spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Výrok rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovené nebol dotknutý odvolaním účastníkov, preto nepodliehal preskúmvaniu odvolacím súdom a nadobudol právoplatnosť (§206 ods. 2, 3 O. s. p.).

Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, následne o veci správne rozhodol a skutkové zistenia prvostupňového súdu zodpovedajú vykonanému dokazovaniu.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne, zrozumiteľne, alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, za neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Citované ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka vychádza z toho, že predovšetkým spotrebiteľ v dobrej viere uzatvára zmluvu s dodávateľom, od ktorého očakáva, že vzhľadom na jeho podnikanie a ponúkaný tovar a služby koná profesionálne a oproti spotrebiteľovi so znalosťou ponúkaného tovaru a služieb, čo zodpovedá poctivému prístupu v podnikaní. Pokiaľ dodávateľ požaduje od spotrebiteľa sankciu za porušenie jeho zmluvných povinností a táto je v nepomere k jeho plneniu, je neplatná.

Ust. § 53 Občianskeho zákonníka sa týka iba podmienok, ktoré zákon označuje za neprijateľné (pre porovnanie uznesenie IV. ÚS 55/2011). Ide o podmienky, ktoré sú nečestné, neslušné, hrubo poškodzujúce spotrebiteľa, a preto ich použitie zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou (§ 53 ods. 5 O. z.). Vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi. Je potrebné dodať, že spotrebiteľ z povahy veci v súčasných podmienkach štandardizácie produktov bežnej spotreby, ako aj zmluvných podmienok má iba fiktívnu možnosť ovplyvniť podstatu zmluvných podmienok, ktoré sú mu zo strany dodávateľa predložené, pričom často vzhľadom na ich rozsiahlosť a použitú právnu terminológiu nemá možnosť, či už ich vôbec prečítať, resp. pochopiť ich obsah. Ide teda o zákonný zákaz používania neprijateľných podmienok, ktoré vyvoláva právoplatné súdne rozhodnutie a dodávateľ je povinný zdržať sa ich používania. Je potrebné zdôrazniť, že ochrana spotrebiteľa sa týka iba formulárových zmlúv, ktoré sú uzatvárané na základe predbežne formulovaného zmluvného formulára, ktorý má dodávateľ vopred pripravený, a ktorý používa v dvoch alebo viacerých prípadoch, pričom spotrebiteľ spravidla obsah zmluvy nemení.

V danom štádiu konania je jeho predmetom zaplatenie zmluvnej pokuty vyplývajúcej z dodatku k zmluve o pripojení, ktorá je nepochybne spotrebiteľskou zmluvou a vzťahuje sa na ňu ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Z ust. § 544 Občianskeho zákonníka vyplýva, že účastníci si môžu pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať zmluvnú pokutu, ktorú je povinný zaplatiť účastník pre prípad porušenia povinností plynúcich zo zmluvy. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, nemôže však byť v rozpore so zásadou zakotvenou v § 3 Občianskeho zákonníka, a teda nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi.

V danom prípade žalovaný nezaplatil cenu poskytnutých služieb za obdobie od 21. 05. 2009 do 22. 07. 2009 vo výške 184,75 Eur a za to podľa zmluvných podmienok žalobca uplatnil zmluvnú pokutu vo výške 663,88 Eur, čo predstavuje neprimerané zvýhodnenie žalobcu na úkor žalovaného. Najzávažnejším však je, že takto dojednané zmluvné pokuty zaväzovali žalovaného, a aj ostatných spotrebiteľov k jej zaplateniu v prípade porušenia zmluvy počas celej doby viazanosti, t. j. 24 mesiacov, teda aj v prípade, ak si účastník zmluvy plnil svoju povinnosť odoberať služby poskytované žalobcom, riadne platil ich úhradu až do doby krátko pred uplynutím doby viazanosti, pričom v prípade nezaplatenia napr. poslednej úhrady, mal povinnosť zaplatiť zmluvnú pokutu v plnej výške. Neprimeranosť sankcie sa prejavuje osobitne v spojení s časovým aspektom jej uloženia. Žalobca ako dodávateľ vôbec nerozlišuje medzi prípadom, kedy spotrebiteľ ukončí zmluvu jeden mesiac pred uplynutím doby viazanosti a medzi prípadom, keď spotrebiteľ ukončí zmluvu už na začiatku doby viazanosti. V oboch prípadoch je spotrebiteľ viazaný rovnakou výškou zmluvnej pokuty, čo je potrebné považovať za neprijateľné. Ust. § 544 a § 545 Občianskeho zákonníka nevyklúčujú možnosť dojednania zmluvnej pokuty za omeškanie s plnením peňažného záväzku. Umožňujú však dojednanie, ktorým výšku zmluvnej pokuty je možné vyjadriť aj percentuálnou čiastkou v závislosti na dĺžke doby porušenia povinností.

Odvolací súd sa plne stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že takto dojednaná zmluvná pokuta, ktorá je súčasťou Dodatku k zmluve o pripojení uzavretej so žalovaným je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka je neplatnou. Z neplatnej zmluvnej podmienky nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanému povinnosť plniť. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvého stupňa správne odôvodnil aj skutočnosť, prečo nebolo možné použiť moderačné právo vo vzťahu k výške zmluvných pokút. Sám žalobca totiž svojou praxou potvrdzuje predovšetkým neefektívnosť moderovania zmluvných pokút. Súdny vo viacerých prípadoch znížili zmluvné pokuty a žalobca ich naďalej používa. Značné množstvo spotrebiteľov nepodá odpor proti platobnému rozkazu a vec sa v takom prípade končí bez moderácie zmluvnej pokuty. Odvolací súd preto zdôrazňuje, že osobitné normy § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré regulujú spotrebiteľské vzťahy, majú prednosť pred všeobecnými ustanoveniami záväzkového práva v Občianskom zákonníku. moderačné ust. V § 545 a) Občianskeho zákonníka reguluje aj nespotebiteľské vzťahy. Niet dôvodu nereflektovať na zásadu špeciálnej osobitnej normy a v danom prípade osobitnej normy určenej na ochranu spotrebiteľa. Ustanovenia o ochrane spotrebiteľa majú prednosť pred všeobecnými ust. záväzkoprávnej časti kódexu.

Rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba zamietnutá vo vzťahu k zaplateniu zmluvných pokút, je preto vecne správny.

So zreteľom na vyššie uvedené, ako aj správne rozhodnutie súdu prvého stupňa o trovách konania, odvolací súd postupom podľa § 219 ods. O. s. p., potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p..

Náhradu trov odvolacieho konania žalobcovi nepriznal, nakoľko nebol v odvolacom konaní úspešným účastníkom a žalovanému žiadne preukázateľné trovy odvolacieho konania nevznikli, ani si ich neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.